

KULTŪRINIO TURIZMO SRITYS IR JŲ YPATUMAI: KŪRYBINGOS VEIKLOS MODELIAI

Vaida Ščiiglienė

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA,
UNESCO KULTŪROS VADYBOS
IR KULTŪROS POLITIKOS KATEDRA
Maironio g. 3, LT-01124 Vilnius
vaida.scigliene@vda.lt

Straipsnyje apžvelgiami teoriniai ir praktiniai kultūrinio turizmo plėtros, sociokultūrinio poveikio, (ne) efektyvaus planavimo ir valdymo klausimai. Remiantis turizmo sampratomis mėginama apibrėžti kultūrinio turizmo definiciją, išskirti sritis ir nusakyti savybes. Kultūrinis turizmas dabartinėje aplinkoje dinamiškas ir nuolat kintantis bei atsinaujinantis procesas, todėl kiekviena nauja klasifikacija nėra baigtinė, tai – politinių, ekonominių, sociokultūrinių, kultūrinių, meninių procesų atspindys. Tyrime siekiama atskleisti turizmo ir kultūros sektorių bendradarbiavimo galimybes, kurios suprantamos kaip kūrybingos veiklos modeliai.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: turizmas, jo rūšys, kultūrinis turizmas, kultūrinio turizmo sritys, turizmo politika Lietuvoje, paveldo vadyba.

ĮVADAS

Turizmo veiklos, kaip rodo pastarojo dešimtmečio statistika, tampa vis svarresne tarptautinės ekonomikos dalimi (vidutiniškai sudaro 5,5 proc. BVP, kai kuriose šalyse svyruoja nuo 3 iki 8 proc.), kuri pritraukia didelį kapitalą ir pagal savo finansinę išraišką yra greta svarbiausių pramonės šakų. Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programos duomenimis, statistika šiuo požiūriu tokia:

Lietuvos turizmo sektoriui 2012 metai – rekordiniai: būta 1,9 mln. užsienio turistų kelionių į Lietuvą, arba 7 procentais daugiau nei 2011 metais ir 27,8 procento

daugiau nei 2007 metais. Lietuvos banko duomenimis, 2012 metais iš atvykstantojo turizmo (vienadienių lankytojų ir turistų) Lietuva gavo 3,858 mlrd. litų pajamų, arba 13 procentų daugiau nei 2011 metais ir 28,8 procento daugiau nei 2007 metais.¹

Ekonominė nauda nėra vienintelis turizmo tikslas, ne mažiau svarbus ir sociokultūrinis turizmo poveikis. Turizmas skatina socialinę integraciją, naujų darbo vietų kūrimąsi, daro įtaką bendruomenių gyvenimo kokybei, ugdo pilietines vertybes, toleranciją, stiprina

¹ Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programa, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-05-28], http://www.ukmin.lt/web/lt/turizmas/nacionaline_turizmo_pletros_programa, p. 3.

- Paradoksų sala Zanzibaras: Fredis Merkuris ir musulmonų vertybės, [interaktyvus], [žiūrėta 2013-06-07], <<http://www.balsas.lt/naujiena/419465/paradoksu-sala-zanzibaras-fredis-merkuris-ir-musulmonu-vertybes/1>>.
- Regioniniai parkai, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerija, [interaktyvus], [žiūrėta 2013-06-13], <http://www.am.lt/VI/article.php3?article_id=114>.
- Turizmas. Analizės, tyrimai, studijos, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-06-02], <http://www.ukmin.lt/web/lt/turizmas/analizes_tyrimai_studijos>.
- Ūkio ministras pristatė naują turizmo plėtros koncepciją, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-05-30], <<http://www.teisesforumas.lt/idomybes-ir-naudinga-informacija/1390-kio-ministras-pristat-nauj-turizmo-pltros-koncepcij-.html>>.
- Vadovų strateginiai tikslai, [interaktyvus], [žiūrėta 2014-06-02], <<http://www.tourism.lt/lt/struktura-ir-kontaktai/vadovu-strateginiai-tikslai>>.
- Visit Britain, [interaktyvus], [žiūrėta 2013-06-04], <<http://www.visitbritain.org/>>.

TYRIMAI

- Grigalevičiūtė Solveiga, „Giluminis interviu su Kauno bienalės *Tekstilė* vadove Virginija Vitkiene“, in: Magistro baigiamasis darbas „Kauno turizmo plėtros galimybės Kauno mieste: festivalių, parodų ir kitų renginių turizmas“, Vilniaus dailės akademijos UNESCO kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra, vadovė dr. Vaida Ščiiglienė, Vilnius, 2012, p. 97–101.
- Ščiiglienė Vaida, „Interviu su tarptautinės šiuolaikinio meno parodos *ARTVILNIUS* iniciatore ir rengėja Diana Stomienė“, Vilnius, 2014.
- Verbiejūtė Birutė, „Interviu su Vilniaus turizmo informacijos centro direktore Jolanta Beniulienė“, in: Magistro baigiamasis darbas „Kultūrinių maršrutų Lietuvoje vadyba: prielaidos, ypatybės ir galimybės“, Vilniaus dailės akademijos UNESCO kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra, vadovė dr. Vaida Ščiiglienė, Vilnius, 2010.

AREAS OF CULTURAL TOURISM AND THEIR PECULIARITIES: MODELS OF CREATIVE ACTIVITY

Vaida Ščiiglienė

KEYWORDS: tourism, kinds of tourism, cultural tourism, fields of cultural tourism, tourism policy in Lithuania, heritage management.

SUMMARY

The article looks at the theoretical and practical aspects of cultural tourism development, of its sociocultural impact and its (in)efficient planning and management. Attempts are made to define cultural tourism as a basis of the concept of tourism and to identify its specific fields and features. The research supports a definition of cultural tourism as an independent, interdisciplinary area of tourism, centred on cohesion and responsibility, and divided in terms of aims and content into the fields of material and spiritual heritage, gastronomy and wine, film tourism, thematic parks and contemporary art processes (these may be subdivided further). Cultural tourism offers preconceived or unexpected cultural experiences.

These days cultural tourism is a constantly reinvented dynamic process and lends itself to no finite classifications, each one being a reflection of political, economic, sociocultural, cultural and artistic processes.

Lithuania has the space and resources attractive for cultural tourism, a broad and systemised network of potentially attractive areas, but there is no efficient cross-institutional collaboration between the spheres of culture and tourism. The tourism management sector, which is a service provider, pursues its own goals and tends to work on its own. The national level (both in tourism and culture) lacks sufficient collaborative initiatives and targeted promotion towards the realisation of its priorities. There is no denying that isolated activities take place and products appear, but not in proportion to the existing potential and scope; culture and tourism do not function as a system and the economic and sociocultural effect is not explored to the full. The article seeks to demonstrate the potential of a crossover of tourism and cultural sectors perceived as models of creative activity.